

**Verslag van de bijzondere zitting van de
Afdeling Letterkunde ter gelegenheid van de
uitreiking van de 'De la Court-prijzen' 1991**

Maandag 13 januari 1992

Voorzitter, prof. dr. P.W. Klein, president, prof. dr. P.J.D. Drenth, secretaris, mr. P. van Dijk.

De bijeenkomst wordt bijgewoond door leden van de Akademie en tal van genodigden.

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. In het bijzonder de heer en mevrouw Van den Berg, de heer Blokland, de vertegenwoordiger van de minister, drs. R.F. Spoor en de leden van de jury.

De heer dr. E. van den Berg ontvangt de Johan de la Court-prijs voor zijn studies op het gebied van de Middelnederlandse taal- en letterkunde en de historische taalkunde.

De heer dr. H.T. Blokland ontvangt de Pieter de la Court-prijs voor zijn proefschrift "Vrijheid autonomie emancipatie. Een politiek-filosofische en cultuurpolitieke beschouwing", Rotterdam 1991.

De voorzitter geeft hierna het woord aan de heer G. Nuchelmans, voorzitter beoordelingscommissie van de De la Court-prijzen 1991

Mijnheer Blokland,

Het advies van de beoordelingscommissie om op het gebied van de rechtswetenschappen en de gedrags- en maatschappijwetenschappen de Pieter de la Court-prijs 1991 toe te kennen aan de heer H.T. Blokland is gebaseerd op de overweging dat een nog betrekkelijk jonge onderzoeker een uitzonderlijke wetenschappelijke prestatie heeft geleverd die de verwachting wettigt dat de laureaat zich door deze erkenning aangemoedigd zal gevoelen om op de ingeslagen weg voort te gaan. Het proefschrift waarmee de heer Blokland begin 1991 te Rotterdam het doctoraat cum laude verwierf, draagt de titel: "Vrijheid autonomie emancipatie. Een politiek-filosofische en cultuurpolitieke beschouwing". In deze dissertatie stelt de auteur zich in de eerste plaats ten doel de belangrijkste vooronderstellingen van het hedendaagse Westerse denken over vrijheid expliciet te maken en aan een kritische toetsing te onderwerpen. Hij vertrekt daarbij van het onderscheid dat door Isaiah Berlin is gemaakt tussen een negatieve en een positieve conceptie van vrijheid. Negatieve vrijheid houdt dan in dat iemand ongestoord door anderen zijn mogelijkheden kan ontplooien.

Positieve vrijheid is een vorm van autonomie die bestaat in het vermogen om zelfstandig de richting van het eigen leven te bepalen. Het is vooral dat begrip van positieve vrijheid waaraan vervolgens een nadere uitwerking wordt gegeven, met de conclusie dat het een breder begrip is dan de negatieve tegenhanger en die laatste deels omvat. Het tweede doel dat de schrijver nastreeft, is een bijdrage te leveren aan de analyse van wat hij noemt het emancipatiedilemma: op welke manier kan de overheid, bij voorbeeld door het voeren van een cultuurbeleid, de ontwikkeling van de individuele autonomie bevorderen, zonder dat daarbij de negatieve vrijheid van de burger op een onaanvaardbare manier in het gedrang komt. In dat kader wordt ook aandacht besteed aan het beleid van cultuurspreiding dat de Nederlandse overheid sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog heeft gevoerd. Daarbij komen de praktische vragen aan de orde in welke mate de overheid erin geslaagd is de ontwikkeling van de individuele autonomie te bevorderen en hoe dat beleid, zo nodig, zou kunnen worden verbeterd. Aangezien de auteur van mening is dat het overheidsbeleid niet erg succesvol is geweest, komt hij tenslotte met een keur van constructieve voorstellen die naar zijn oordeel tot meer bevredigende resultaten zouden kunnen leiden.

Het opnieuw doordenken van een eeuwenoud maar steeds weer actueel onderwerp als vrijheid getuigt van een verfrissende intellectuele durf. De schrijver laat voortdurend zien dat hij tegen deze hachelijke taak is opgewassen. In zijn studie geeft hij blijk van een respectabele belezenheid in de relevante literatuur en van het vermogen om de verschillende standpunten op hun merites te beoordelen en zo doende tot een zorgvuldig afgewogen eigen visie te komen. Bovendien weet hij op gelukkige wijze de theoretische aspecten met praktische toepassing te verbinden. Al met al is de commissie van mening dat de bijzondere kwaliteiten van deze eerste proeve van wetenschapsbeoefening de toekenning van de Pieter de la Court-prijs ten volle rechtvaardigen.